

"Təsdiq edirəm"
"Tədris məsələləri" üzrə
prorektoru vəzifəsini icra edən:
dos.Z.I.Məmmədov
"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)

İxtisas: 6001003- Coğrafiya müəllimliyi

Fakültə: Tarix, coğrafiya və incəsənət

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f_Azərbaycanın su ehtiyatları. Coğrafiya və ekologiya kafedrası"nın 12 sentyabr 2019 - cü il tarixli iclası, 01 sayılı protokol qərarı ilə təsdiq edilmiş işçi proqramı)

Kodu: IPFS-B 07

Tədris ili: II (2025-2026)

Semestr: IV (Yaz)

Tədris yükü: Cəmi: 240 saat. Auditoriya saati - 75 (45 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 7

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Əmənov Qalib Alishirin oğlu, baş müəllim, müəllim İsmayılov Afiq Dilbazi oğlu

E-mail ünvanı: 75winner@mail.ru

Məsləhət günləri və saati: II gün saat 12⁰⁰-13⁰⁰

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş Əli Məmmədov küç. 40, LDU-nun 2 sayılı tədris binası

III. Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat:

1. Z.B.Ağayev "Azərbaycanın fiziki coğrafiyası" Dərs vəsaiti, Bakı-2017
2. Azərbaycan Respublikasının fiziki coğrafiyası, I cild, Bakı-2014
3. F.Ə.Imanov, A.B.Ələkbərov "Azərbaycanın su ehtiyatlarının müasir dəyişmələri və inteqrasiyalı idarə olunması" Bakı-2017.

Əlavə ədəbiyyat:

4. F.Ə.Imanov, V.A.Məmmədov, İ.M.Abdullayev "Hidrologiya" dərslik. Bakı-2014
5. Coğrafiya Ensiklopediyası. I, II cild. Bakı- 2012.
6. Internet resursları.

IV. Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Hidrologiya fənnin tədrisinə zərurət vardır.

V. Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Azərbaycan Respublikasının su ehtiyatları və onun ekologiyası fənninin tədrisi zamanı respublikamızın coğrafi mövqeyi, sahəsi, sərhədləri, relyefi, orografiası, geoloji quruluşundan asılı olaraq su ehtiyatların formalaşması və onların müasir ekoloji problemləri haqqında tələbələrə dərin məlumatlandırmaqdan ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət

meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100 ballıq sistemlə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 ballı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir. Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir.

-20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə:

- 30 bal-kollektivlərin nəticələrinə görə

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənni üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir. (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamada fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açır.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir.

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	sözlə yazılışı
91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	Qeyri kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 45 saat, seminar 30 saat Cəmi: 75 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Müh.		Müh.	Sem.

		Sem.			
1	2	3	4	5	6
1	<p>Mövzu. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların müasir problemləri</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların əhəmiyyəti 2. Hidrologiyanın müasir problemləri 3. Hidrogeologiyaın müasir problemləri <p>Mənbə: [1,2,4,5]</p>	2			
2	<p>Mövzu. Azərbaycan Respublikası ərazisinin hidroqrafiyası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Azərbaycanın çayları və onların hidroqrafiyası 2. Azərbaycan ərazisində göllər və digər su hövzələri <p>Mənbə:[1,2,4,5]</p>	2			
3	<p>Mövzu. Azərbaycanın yerüstü su ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Azərbaycanda su ehtiyatlarının müxtəlif müəlliflər tərəfindən qiymətləndirilməsi 2. Respublika ərazisində su ehtiyatlarının qeyri bərabər paylanması <p>Mənbə: [1,3,4]</p>	2			
4	<p>Mövzu. Azərbaycanda yerüstü su ehtiyatlarının müasir dəyişmələri</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yerüstü su ehtiyatlarının antropogen dəyişmələri 2. Kür çayının təbii və antropogen dəyişmələri 3. Araz çayının antropogen və təbii dəyişmələri. 4. İqlim dəyişmələrinin Azərbaycanda çay axımına təsiri <p>Mənbə:[1,2,5, 6]</p>	4			
5	<p>Mövzu. Azərbaycan Respublikasının yerüstü su ehtiyatlarının keyfiyyəti</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yerüstü suların çirklənmə dərəcəsinə görə keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi 2. Kür çayının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi 3. Araz çayının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi <p>Mənbə:[1,2,5,6]</p>	4			
6	<p>Mövzu. Azərbaycan Respublikasının yeraltı su hövzələri və onların monitorinqi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yeraltı su hövzələri 2. Yeraltı suların monitorinqi <p>Mənbə:[1,2,4,5,6]</p>	2			
7	<p>Azərbaycan Respublikasının yeraltı su hövzələrinin istismar ehtiyatları</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yeraltı suların istismar ehtiyatlarının kateqoriyaları 2. Yeraltı suların istismar ehtiyatları və hesablanması 3. Transsərhəd yeraltı su ehtiyatları 4. Azərbaycanda termal sular <p>Mənbə:[1,2,4,5,6]</p>	4			
8	<p>Mövzu. Yeraltı su hövzələrinin keyfiyyəti</p>	2			

	Plan: 1. Yeraltı suların keyfiyyəti. 2. Yeraltı sulara antropogen təsir. Mənbə: [1,3,4]				
9	Yeraltı su hövzələrinin əsas problemləri Plan: 1. Yeraltı suların çirklənmə vəziyyəti. 2. Yeraltı suların əsas problemləri Mənbə: [1,3,4]	2			
10	Mövzu. Azərbaycan Respublikasında su ehtiyatlarından istifadə imkanları Plan: 1. Azərbaycanda yerüstü su ehtiyatlarından istifadə 2. Azərbaycanda yeraltı su ehtiyatlarından istifadə Mənbə: [1,3,4]	2			
11	Mövzü. Azərbaycan Respublikasının çaylarında ekoloji axım və onun xüsusiyyətləri Plan: 1. Çaylarda ekoloji axımın təyini metodları 2. Ekoloji axımın qiymətləndirilməsi 3. Ekoloji axım xəritələri Mənbə: [1,3,4]	4			
12	Mövzu: Azərbaycanda su ehtiyatlarının idarə edilməsi problemləri Plan: 1. Su ehtiyatlarının ölkə ərazisində qeyri bərabər paylanması 2. Transsərhəd çayların ifrat çirklənməsi 3. Su ehtiyatlarının yenidən qiymətləndirilməsi Mənbə: [1,3,5]	4			
13	Mövzu. Azərbaycan Respublikasının su ehtiyatlarının idarə edilməsi planları Plan: 1. Su ehtiyatlarının idarə edilməsi üzrə milli plan 2. Su ehtiyatlarının idarə edilməsi üzrə strateji plan Mənbə: [1,2,4, 5]	2			
14	Mövzu: Azərbaycan çaylarında daşqınlar problemi Plan: 1. Azərbaycan çaylarında daşqınlar 2. Daşqınların idarə edilməsi metodları Mənbə: [1,2,4, 5]	2			
15	Mövzu. Azərbaycan çaylarında quraqlıq və onun nəticələri Plan: 1. Azərbaycan çaylarında quraqlıq və axım göstəriciləri 2. Quraqlıqların çay axımına təsiri Mənbə: [1,2,4, 5]	2			
16	Mövzu: Azərbaycanda transsərhəd çayları və onların ekoloji problemləri Plan: 1. Azərbaycanda transsərhəd çayları və onların problemləri	2			

	2. Transsərhəd çaylarında suyun keyfiyyətinin pisləşməsi 3. Transsərhəd çaylarında suyun keyfiyyətinin pisləşməsinin ətraf mühitə təsiri 4. Transsərhəd çayları ekosistemlərinin deqradasiyası Mənbə: [1,2,4, 5]				
17	Mövzu. Xəzər dənizi və onun ən başlıca problemləri Plan: 1. Xəzər dənizi dünyanın ən unikal qapalı su hövzəsi kimi 2. Xəzərin ən başlıca problemləri Mənbə:[1,2,4, 5]	3			
	Cəmi: 45 saat	45			

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix	
		Müh.	Sem.	Müh.	Sem.
1	2	3	4	5	6
1	Azərbaycanda su ehtiyatları və onların müasir problemləri		2		
2	Azərbaycan Respublikası ərazisinin hidroqrafiyası		2		
3	Azərbaycanın yerüstü su ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi		2		
4	Azərbaycanda yerüstü su ehtiyatlarının müasir dəyişmələri		2		
5	Azərbaycan Respublikasının yerüstü su ehtiyatlarının keyfiyyəti		2		
6	Azərbaycan Respublikasının yeraltı su hövzələri və onların monitorinqi		2		
7	Azərbaycan Respublikasının yeraltı su hövzələrinin istismar ehtiyatları		2		
8	Yeraltı su hövzələrinin keyfiyyəti		2		
9	Yeraltı su hövzələrinin əsas problemləri		2		
10	Azərbaycan Respublikasında su ehtiyatlarından istifadə imkanları		2		
11	Azərbaycan Respublikasının çaylarında ekoloji axım və onun xüsusiyyətləri		2		
12	Azərbaycanda su ehtiyatlarının idarə edilməsi problemləri, su ehtiyatlarının idarə edilməsi planları		2		
13	Azərbaycan çaylarında daşqınlar problemi, quraqlıq və onun nəticələri		2		
14	Azərbaycanda transsərhəd çayları və onların ekoloji problemləri		2		
15	Xəzər dənizi və onun ən başlıca problemləri		2		
	Cəmi: 30 saat		30		

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycanın su ehtiyatlarını fənnini öyrənməklə tələbələr Azərbaycanın təbii şəraiti, relyefi və orqrafiyası haqqında, onun geoloji quruluşu ilə yanaşı su ehtiyatları, respublikamızın həyatında onların əhəmiyyəti və mühafizə edilməsinin yolları haqqında biliklərə yiyələnəcəklər.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları

- Mühazirə,seminar,praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş -araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Tələbələr bu fənni mənimsəməklə aşağıdakı məsələləri öyrənir:

- Azərbaycanda su ehtiyatları və onların müasir problemləri
- Azərbaycan Respublikası ərazisinin hidroqrafiyası
- yerüstü su ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi
- yerüstü su ehtiyatlarının müasir dəyişmələri, keyfiyyəti
- yeraltı su hövzələri və onların monitorinqi, istismar ehtiyatları, keyfiyyəti, əsas problemləri
- Azərbaycan Respublikasında su ehtiyatlarından istifadə imkanları
- çaylarında ekoloji axım və onun xüsusiyyətləri
- su ehtiyatlarının idarə edilməsi problemləri
- Azərbaycan çaylarında quraqlıq və onun nəticələri
- Azərbaycan çaylarında daşqınlar problemi

XIV.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları

I Kollokvium sualları

1. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların müasir problemləri
2. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların əhəmiyyəti
3. Hidrologiyanın müasir problemləri
4. Hidrogeologiyanın müasir problemləri
5. Azərbaycan Respublikası ərazisinin hidroqrafiyası
6. Azərbaycanın çayları və onların hidroqrafiyası
7. Azərbaycan ərazisində göllər və digər su hövzələri
8. Azərbaycanda su ehtiyatlarının müxtəlif müəlliflər tərəfindən qiymətləndirilməsi
9. Respublika ərazisində su ehtiyatlarının qeyri bərabər paylanması
10. Yerüstü su ehtiyatlarının antropogen dəyişmələri
11. Kür çayının təbii və antropogen dəyişmələri
12. Araz çayının təbii və antropogen dəyişmələri
13. İqlim dəyişmələrinin Azərbaycanda çay axımına təsiri
14. Yerüstü suların çirklənmə dərəcəsinə görə keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi
15. Kür və Araz çaylarının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi

II Kollokvium sualları

1. Yeraltı su hövzələri
2. Yeraltı suların monitorinqi
3. Yeraltı suların istismar ehtiyatlarının kateqoriyaları
4. Yeraltı suların istismar ehtiyatları və hesablanması
5. Transsərhəd yeraltı su ehtiyatları
6. Azərbaycanda termal sular

7. Yeraltı suların keyfiyyəti
8. Yeraltı sulara antropogen təsir
9. Yeraltı suların çirklənmə vəziyyəti
10. Yeraltı suların əsas problemləri
11. Azərbaycanda yerüstü su ehtiyatlarından istifadə
12. Azərbaycanda yeraltı su ehtiyatlarından istifadə
13. Çaylarda ekoloji axımın təyini metodları
14. Ekoloji axımın qiymətləndirilməsi
15. Ekoloji axım xəritələri

XVI. İmtahan sualları

1. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların müasir problemləri
2. Azərbaycanda su ehtiyatları və onların əhəmiyyəti
3. Hidrologiyanın müasir problemləri
4. Hidrogeologiyanın müasir problemləri
5. Azərbaycan Respublikası ərazisinin hidroqrafiyası
6. Azərbaycanın çayları və onların hidroqrafiyası
7. Azərbaycan ərazisində göllər və digər su hövzələri
8. Azərbaycanda su ehtiyatlarının müxtəlif müəlliflər tərəfindən qiymətləndirilməsi
9. Respublika ərazisində su ehtiyatlarının qeyri bərabər paylanması
10. Yerüstü su ehtiyatlarının antropogen dəyişmələri
11. Kür çayının təbii və antropogen dəyişmələri
12. Araz çayının antropogen və təbii dəyişmələri.
13. İqlim dəyişmələrinin Azərbaycanda çay axımına təsiri
14. Yerüstü suların çirklənmə dərəcəsinə görə keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi
15. Kür çayının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi
16. Araz çayının keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi
17. Yeraltı su hövzələri
18. Yeraltı suların monitorinqi
19. Yeraltı suların istismar ehtiyatlarının kateqoriyaları
20. Yeraltı suların istismar ehtiyatları və hesablanması
21. Transsərhəd yeraltı su ehtiyatları
22. Azərbaycanda termal sular
23. Yeraltı suların keyfiyyəti
24. Yeraltı sulara antropogen təsir
25. Yeraltı suların çirklənmə vəziyyəti
26. Yeraltı suların əsas problemləri
27. Azərbaycanda yerüstü su ehtiyatlarından istifadə
28. Azərbaycanda yeraltı su ehtiyatlarından istifadə
29. Çaylarda ekoloji axımın təyini metodları
30. Ekoloji axımın qiymətləndirilməsi
31. Ekoloji axım xəritələri
32. Transsərhəd çayların ifrat çirklənməsi
33. Su ehtiyatlarının yenidən qiymətləndirilməsi
34. Su ehtiyatlarının idarə edilməsi üzrə milli plan
35. Su ehtiyatlarının idarə edilməsi üzrə strateji plan
36. Azərbaycan çaylarında daşqınlar
37. Daşqınların idarə edilməsi metodları

38. Azərbaycan çaylarında quraqlıq və axım göstəriciləri
39. Quraqlıqların çay axımına təsiri
40. Azərbaycanda transsərhəd çayları və onların problemləri
41. Transsərhəd çaylarında suyun keyfiyyətinin pisləşməsi
42. Transsərhəd çaylarında suyun keyfiyyətinin pisləşməsinin ətraf mühitə təsiri
43. Transsərhəd çayları ekosistemlərinin deqradasiyası
44. Xəzər dənizi dünyanın ən unikal qapalı su hövzəsi kimi
45. Xəzərin ən başlıca problemləri

"Azərbaycanın su ehtiyatları və onun ekologiyası" fənninin sillabusu "Coğrafiya müəllimliyi" ixtisası təhsil proqramı təhsil planı və fənn proqramına əsasən hazırlanmışdır.

Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (12 fevral 2026-cı il, protokol № 07)

Fənn müəllimi:

b/m. Q.A.Əmənov

Fənn müəllimi:

A.D.İsmayılov

Kafedra müdiri:

dos. S.Q. Əzizov